

ידיעות עוצמה

ביטאון מס' 20 מרץ 2012

ביטאון "עוצמה - פורום ארצי של משפחות נפגעי-נפש"

ת.ד. 1157 גבעתיים 53111 • www.ozma.org.il • לשכה: טל. 02-6585217 • יושב-ראש: טל. 02-5494567 • פקס. 02-5494705

דבר היו"ר

אחרי למעלה משנה מתחדשת הופעת ביטאון "עוצמה" שבו נסכם, בעיקר, את העשייה בשנת 2011. מתוך שלל הנושאים שבהם "עוצמה" מעורבת, בחרנו להתמקד בשלושה מרכזיים, שבהם העמותה קיימה פעילות אינטנסיבית בשנת 2011: המאבק על חקיקת הרפורמה הביטוחית בבריאות הנפש; תחום השיקום ומרכזי התמיכה למשפחות.

אנו מברכים על הפעילות ההתנדבותית של המשפחות במרכזי התמיכה וקוראים למשפחות אלו להצטרף לעוצמה כחברים וכפעילים מן המניין, כי ללא חברים ופעילים חדשים עמותת "עוצמה" תגיע לסוף דרכה!

יחד איתנו תכירו לעומק את תחום בריאות הנפש ותלמדו לפעול ולהיאבק עם הרשויות בסוגיות העיקריות הקריטיות לחיי ילדינו וחיינו. יחד, נוכל להשפיע ולשנות באופן רדיקלי את המערכת, כי רק "עוצמה" (ולא עמותות העוסקות בשיקום בשטח) מקדישה את כל מרצה, בהתנדבות, למאבקים אלו.

המשברים הקשים שידעה מערכת הבריאות הציבורית בישראל בשנת 2011 הוסיפו לדחוק לשוליים את תחום בריאות הנפש ותרמו להמשך התדרדרותו. המצב חידד, שוב, את תפקידה המרכזי של "עוצמה", במאבקים למען יישום רפורמות הכרחיות וסגירת פערים בכל התחומים של בריאות הנפש בישראל.

במרכזי הייעוץ והתמיכה למשפחות, אנו עדים להתעוררות בפעילות המשפחות לפגועי הנפש. בישראל, פועלים כיום, מתוקף חוק השיקום, 10 מרכזים בערים שונות בארץ. המרכזים הוקמו, במידה רבה, בזכות מאבקים עיקשים שניהלה "עוצמה", המתועדים חלקית באתר העמותה.

בברכה,

פרופ' אלי שמיר, יו"ר עמותת "עוצמה"

בואו להשתתף בכנס "מעמד המשפחה בבריאות הנפש" שיתקיים ב- 28.3.12 במלון דניאל, הרצליה

פרטים בגב הביטאון

תחום השיקום - רוב הזכאים עדיין אינם משוקמים

מרכזי התמיכה למשפחות - בדרך להעמקה והתרחבות

הכתבות בע"מ 2-3

יישום הרפורמה
בבריאות הנפש
קרוב מאי פעם

פרופ' אלי שמיר, יו"ר עמותת
"עוצמה" בירך על ההתקדמות

הכתבה בע"מ 2

יישום הרפורמה בבריאות הנפש קרוב מאי פעם

לאחר 17 שנות המתנה מתישה ומייסרת ליישום הרפורמה בבריאות הנפש, אפשר לאמר, בזהירות הנדרשת, כי בעקבות בג"צ, שהגישה עוצמה בשיתוף עם 5 עותרים נוספים, יישומה של הרפורמה קרוב מאי פעם. לאחר 17 שנות סחבת, החליטו במשרדי הבריאות והאוצר לקדם את הרפורמה באמצעות הוצאת צו ממשלתי, שעוקף את תהליך החקיקה מבלי לייטר אותו.

על פי דיווח עדכני שפורסם בעיתון "הארץ" ב-4 במארס 2012: ממשרד הבריאות נמסר, כי "הצעדים מתקדמים מאוד, התקציב כמעט סוכם לחלוטין. סגן השר יעקב ליצמן והמנכ"ל נחוישים להעביר את הרפורמה בצו ויש סיכוי

על פי דיווח עדכני שפורסם בעיתון "הארץ" ב-4 במארס 2012: ממשרד הבריאות נמסר, כי "הצעדים מתקדמים מאוד, התקציב כמעט סוכם לחלוטין".

שתגוש החלטה לממשלה כבר בשבועות הקרובים". לדברי בכיר במשרד הבריאות, הפער בין עמדות קופות החולים למשרדי הבריאות והאוצר מסתכם בכ-100 מיליון שקל: הקופות סבורות כי כדי לקבל לדיהן את השירות ולבצע אותן כהלכה נדרשים 400 מיליון שקל בשנה, ואילו המדינה מוכנה להקציב כ-300 מיליון שקל בלבד. "הקופות מעוניינות ברפורמה

אך מתנגדות להעברת הצו בלי תקצוב ראוי", אומר הבכיר. "אם הממשלה תחליט בכל זאת להעביר את הצו בתקציב הנמוך, הן עשויות לעתור לבג"ץ". לדבריו, "זה בעייתי מאוד להתחיל רפורמה בתחום כל כך חשוב ורגיש שכבר שנים סובל מהזנחה - בלי תקצוב ראוי".

את הבג"צ נגד משרד הבריאות ומשרד האוצר, שדרש להסדיר תחת אחריות ביטוחית אחת את מתן השירותים בתחום בריאות הנפש, הגישו בשנת 2005, 6 עותרים: ארגון "בזכות", עמותת "עוצמה - פורום ארצי של משפחות נפגעי נפש", צביאל ודליה רופא המייצגים את המתמודדים, שר הבריאות לשעבר, נסים דהאן שפעל נמרצות בתקופת כהונתו לקידום הרפורמה בבריאות הנפש וח"כ לשעבר תמר גוז'נסקי, שעמדה מאחורי קידום ויישום חוק שיקום נכי נפש בקהילה. העותרים דרשו שכל השירותים לילדים ובגירים הכוללים טיפול פסיכולוגי ופסיכיאטרי בקהילה, מתן תרופות שבסל וגם אשפוז יהיו זכות של כל אזרח נוקק, באחריות קופת החולים המבטחת אותו, בדומה לתחלואות הגוף.

בדיון שנערך ב-19.12.11 טענו העותרים, באמצעות עו"ד שרון פרימו, היועצת משפטית של ארגון "בזכות", כי: "הממשלה אינה עושה כל שביכולתה לתיקון המעוות

והמחסור החריף בשירותי בריאות הנפש בקהילה". הארגונים טענו, כי גם אם החקיקה, בה קיוותה הממשלה לפעול, אינה מתקדמת, עומד לרשותה סעיף 69 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי. סעיף זה מאפשר לשר הבריאות, באישור שר האוצר והממשלה, להעביר את האחריות למתן שירותי בריאות נפש לקופות החולים, באמצעות צו שאינו מחייב

סגן שר הבריאות, יעקב ליצמן ומנכ"ל המשרד, פרופ' רוני גמזו נחוישים להעביר את הרפורמה בצו ויש סיכוי שתוגש החלטה לממשלה כבר בשבועות הקרובים.

הליכים ארוכים, או אישורים מיוחדים. בדיון זה התבקשה המדינה לנמק בתוך חודשיים כיצד היא מתעתדת לקדם את הרפורמה בבריאות הנפש, שיישומה מתעכב משנת 1997. בג"צ הבהיר למדינה, כי אין היא יכולה להתעלם מצו-על-תנאי התלוי ועומד נגדה, כמו גם מהחלטות הממשלה עצמה. שכן עוד ב-2005 פסק בית המשפט העליון צו-על-תנאי שהורה למדינה לפעול לאלתר ליישום הרפורמה בבריאות הנפש.

ב-19.12.11 ביקשה המדינה מבג"צ ארכה עד ה-1.5.12, בהסבירה כי: "מאז הדיון האחרון בבג"צ משרדי הבריאות והאוצר מבצעים עבודת מטה אינטנסיבית, שעיקרה בחינת כל ההיבטים של העברת שירותי בריאות הנפש לאחריות קופות החולים, באמצעות צו. במסגרת זאת, אף מתקיימים דיונים בשיתוף קופות החולים וגורמים נוספים. בשל מורכבותן של הסוגיות הכרוכות בביצוע הרפורמה בצו, להערכת גורמי המקצוע, נדרש פרק זמן של כחודש ימים להשלמת העבודה וקבלת החלטה".

פרופ' אלי שמיר, יו"ר עמותת "עוצמה", שנטל חלק בניסוח העתירה המקורית לבג"צ, בירך על ההתקדמות ואמר: "אנו נציגי ארגוני השטח בבריאות הנפש משוכנעים כי אסור לממשלה להיכשל פעם נוספת בביצוע החלטתה למזג את שירותי בריאות הנפש והגוף, תחת קורת גג אחת של קופות החולים. הפיגור ביישום הרפורמה, הנמשך שנים רבות, גובה מחיר כבד בבריאות ובחיי אדם. אנו משוכנעים כי העברת השירותים בצו תחיש את קבלת החקיקה בכנסת. כך תובטח זכאות האזרחים לסל בריאות הוגן ותנאים להצלחת המהלך לטווח ארוך. אנו קוראים למשרדי הממשלה ובעיקר למשרדי הבריאות והאוצר, לקופות החולים ולציבור אנשי המקצוע לשתף פעולה למען הצלחת המהלך".

תחום השיקום - רוב הזכאים עדיין אינם משוקמים

שיקום נפגעי נפש בקהילה הוא המהפך המשמעותי ביותר שהתרחש בעשור האחרון בתחום בריאות הנפש. אולם לאחרונה, אנו עדים לסימנים מדאיגים הבאים לידי ביטוי בנטייתם של משרדי האוצר והבריאות להאט ואף לבלום בצורה מסוכנת את קצב הגידול השנתי. כתוצאה מכך, רוב הזכאים עדיין אינם משוקמים; קיימת אפליה תקציבית לעומת נכויות אחרות ובנוסף, התעריפים הניתנים לזימים ולעמותות המפעילים את השיקום נמוכים מאוד.

פרויקט מדדים להערכת תוצאות השיקום ו"עוצמה"

בשנים האחרונות מתנהל פרויקט סקר שביעות רצון של מקבלי סל שיקום, המבוצע על ידי המתמודדים עצמם. נציגת "עוצמה" משתתפת בוועדת ההיגוי של הפרויקט בו הושקעו סכומים נכבדים וחלק מתוצאותיו אף פורסמו.

לאחרונה, נחתם הסכם בין משרד הבריאות וקרן טאובר לביצוע פרויקט לאומי של מדדים להערכת תוצאות השיקום. יושקעו בו עשרות מיליוני שקלים והוא אמור להימשך חמש שנים. הפרויקט יוצא לדרך ללא מכרז וניהולו הופקד בידי מספר קטן של חוקרים בחוג לבריאות נפש קהילתית באוניברסיטת חיפה. בקרב הצרכנים ואנשי המקצוע בתחום השיקומי והרפואי שוררת דאגה כבדה לגבי התכנים ודרכי הביצוע של הפרויקט. כדי להבטיח, כי התכנים והביצוע יעמדו בקריטריונים הולמים, הוקמה וועדת משנה של המועצה הארצית לשיקום ובה שותפים נציגי "עוצמה".

מרכזי התמיכה למשפחות - בדרך להעמקה והתרחבות

המרכזים הללו מוכיחים את עצמם ומציעים בנוסף לקבוצות תמיכה וטיפול פרטניים גם הרצאות ומפגשים עם אנשי מקצוע ומנהלי מסגרות רפואה ושיקום. הניסיון מלמד כי הם משיאים תרומה נכבדה למשפחות, לחולים ולמשתקמים ומומלץ מאוד לבני משפחה של מתמודדים לפנות אליהם.

בשנה האחרונה, "עוצמה" קיימה דו שיח בכתב ובעל פה עם כל הגורמים הרלוונטיים בנושא תגבור מרכזי הייעוץ והתמיכה למשפחות; פנתה מספר פעמים למשרד הבריאות בדרישה להכין תכנית אב לפיתוח נושא המשפחות, לרבות הרחבת היקף הפעילות והעמקתה ואף הציגה את הנושא בפני מועצת השיקום. במקביל, "עוצמה" מובילה יוזמה לכנס ארצי ראשון של כל מרכזי הייעוץ והתמיכה בארץ העתיד להיערך במאוס 2012.

בשנות ה-90, "עוצמה" פעלה בעקשנות ובהתמדה על מנת לשלב את תחום המשפחות בחוק השיקום. בהמשך, לחצה על פתיחת מרכזי ייעוץ ותמיכה למשפחות בערי ישראל. בשנת 2005 נפתחו 5 מרכזים ובשנת 2011 (בעקבות מכרזים) התווספו עוד חמישה. אנש זכתה ב-7 מותך עשרת המכרזים והיא מנהלת את המרכזים בירושלים, חדרה, חיפה, אשדוד, נתניה, כפר סבא וכרמיאל. המרכז בתל-אביב מופעל על ידי "ויצו"; בראשון לציון מנהלת אותו עמותת "איכות בשיקום" ובבני ברק "עזר מציון".

"עוצמה" נאבקה על קיום וועדת היגוי פעילה לכל מרכז, הכוללת נציג של "עוצמה" שהוא בלתי תלוי בעמותה המפעילה וכן, על כינוס של ועדת היגוי ארצית לכלל המרכזים. ועדה כזו אכן מתכנסת באופן סדיר מאז שהגב דינה ברק ממלאת את תפקיד האחראית על תחום המשפחות באגף בריאות הנפש.

עמותת עוצמה הצטרפה לקואליציית ארגוני משפחות עם צרכים מיוחדים שיזמה עמותת "קשר"

עמותת "קשר" - מרכז מידע, הכוונה וייעוץ להורים לילדים בעלי צרכים מיוחדים יזמה את הקמתה של קואליציית המאגדת כ-50 ארגונים. הקואליצייה הוקמה במטרה לקדם חוק שיעגן, לראשונה, זכויות בסיסיות למשפחות המיוחדות. הצעת החוק נועדה להעצים את המשפחה, להכיר במרכזיותה ולתת מענה לצרכיה המיוחדים.

"עוצמה" הצטרפה לקואליצייה והדגישה את העובדה, כי המוגבלות אינה נעלמת לאחר גיל 18. במושב מיוחד של ועדת העבודה, הרווחה והבריאות בכנסת הוצגה "קשר" כמי שמייצגת מאות משפחות לילדים ולמבוגרים בעלי צרכים מיוחדים. ברוח זו עמותת "קשר" הגישה מסמך עקרונות ודו"ח משפחות מיוחדות בישראל 2012.

בואו להשתתף בכנס "מעמד המשפחה בבריאות הנפש" שיתקיים ב- 28.3.12

עמותת עוצמה יזמה למען משפחות פגועי הנפש כנס ראשון מסוגו, שייחוד לנושא מעמד המשפחה בבריאות הנפש. הכנס, שיתקיים ב-28 במארכס 2012, הוא פרי שיתוף פעולה עם משרד הבריאות והעמותות המפעילות את מרכזי המשפחות. בין הנושאים שיידונו בכנס: המעמד השוויוני שיש להעניק למשפחות בטיפול ובשיקום בן משפחה פגוע בנפשו. מעמדן המשפטי של המשפחות. פרסום וחתימה על אמנת זכויות המשפחה ועוד.

ככנס ישתתפו משפחות, מתמודדים, נציגי משרד הבריאות, אנשי מקצוע מהקהיליה הרפואית והשיקומית בבריאות הנפש וכן נציגי העמותות והארגונים של משפחות עם צרכים מיוחדים. הכנס יערך בתל אביב.

הכינוס הבינלאומי החמישי של בית איזי שפירא בתחום הנכויות לומדים מהאתמול, מעצבים את המחר

פרס "אות המאבק" ניתן ל-3 פעילות עוצמה

ה-3 פעילות זה קרוב לשני עשורים למען פגועי נפש ובני משפחותיהם בעיקר בקידום חקיקת חוק השיקום, פיקוח על יישומו ותמיכה וסיוע למשפחות מתמודדים.

פרס אות המאבק ע"ש פרופ' סטנלי הר מוענק על ידי בית איזי שפירא אחת ל-4 שנים לאדם או לקבוצה המהווים דוגמה ומופת במאבק למען שינוי איכות חייהם של אנשים עם מוגבלויות בישראל.

יוכי ציבורו, מירי דביר ונילי אהרונב, פעילות נמרצות בוועד המנהל של עמותת עוצמה, זכו בפרס אות המאבק ע"ש פרופ' סטנלי הר לשנת 2011. על פי נימוקי השופטים נבחרות הזוכות על "הובלת מאבק חלוצי למציאת פתרונות לאנשים עם מחלות נפש קשות וכתונות ובני משפחותיהם - במימוש זכאותם לדיור בקהילה, במימוש זכאותם לשיקום וכן על מילוי תפקיד מוביל בחקיקת חוק שיקום נכי נפש בקהילה".

עמותת "עוצמה" התקבלה, פה אחד, כחברה ב"יופמ" (EUFAMI), ארגון הגג האירופאי של משפחות נפגעי נפש. עם הצטרפותה של עמותת "עוצמה" הישראלית, מגיע מספר הארגונים החברים, הכוללים גם מתמודדים ואנשי מקצוע, ל-45.

החברות ב"יופמ" תעצם ביתר שאת את המשפחות, צרכיהן ומעמדן. תאפשר ל"עוצמה" להשתלב במחקרים ובפרויקטים ש"יופמ" יזמת, או לוקחת בהם חלק. שיתוף הפעולה, בין "עוצמה" לחברות ב"יופמ" יגיע גם במאבקים ציבוריים, ביקורים לימודיים הדדיים ושיתופות במידע - "עוצמה" תעביר ל"יופמ" מידע על הישגי השיקום בישראל.

עמותת עוצמה התקבלה לחברות בארגון הגג של משפחות פגועי הנפש באירופה